

LOP oud	LOP nieuw
Deel 1	
Voorwoord	
Pag. 8 Er zijn negen verplichte EPA's voor alle aios.	'negen' is vervangen door 'tien'.
Hfd 2	
Pag. 13 - EPA's in de laatste twee jaar van de opleiding Interne geneeskunde	Na de zin 'De EPA Supervisie is verplicht voor alle aios ongeacht de differentiatie.' is de volgende zin toegevoegd: 'In het laatste jaar van de opleiding moeten de leerdoelen uit deze EPA nadrukkelijk aan bod komen, bijvoorbeeld tijdens een niet-universitaire stage.'
Hfd 3	
Pag. 15	<p>Na de zin 'De aios wordt bij voorkeur opgeleid in een niet-universitaire opleidingsinrichting en in een universitaire opleidingsinrichting.' is de volgende tekst:</p> <p>'Setting</p> <p>Diensten De maximale gemiddelde belasting ten aanzien van dienstblokken (inclusief compensatie) is 25% van de opleidingstijd.</p> <p>Netto stageduur Indien de netto stageduur (totale stageduur minus afwezigheid op de stageplek) in het gedrang komt, bijvoorbeeld doordat er zowel een dienstblok als een vakantie of ziekteperiode tijdens de stage plaats vindt, dan overlegt de aios met de opleider over de wenselijkheid van een oplossing hiervoor. Hierbij dient maatwerk geleverd te worden, vooral op basis van reeds verworven competenties en individuele leerdoelen. Indien geconcludeerd wordt dat de expositie aan de stage voor de individuele aios tekort schiet, dan dient een aanpassing van het dienstrooster, een herindeling van de stage, een verlenging van de stage, of een inhaalperiode later tijdens de opleiding mogelijk te worden gemaakt.</p> <p>Flexibiliteit opleidingsstructuur</p>

Bijlage 1 Overzicht wijzigingen LOP IG 2019

	<p>De opleidingsstructuur is maximaal flexibel. Het is dus ook mogelijk om bijvoorbeeld vier maanden eerder te beginnen met de enkelvoudige differentiatie zodat aan het einde van de opleiding nog een andere stage kan plaatsvinden.'</p>
<p>Pag. 19 - 3.3.4. Keuzestages Buitenlandse keuzestage Buitenlandse keuzestages worden toegestaan, mits goedgekeurd door de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS). De Plenaire Visitatie Commissie (PVC) zal altijd om advies gevraagd worden door de RGS. Vaak betreft het een uitdagende buitenlandervaring in een gerenommeerd instituut. De PVC stelt het zeer op prijs als de betreffende opleider en aios de meerwaarde van de stage aangeeft, met aandacht voor met name de leerdoelen en leermiddelen. De aios en opleider kunnen hiervoor gebruik maken van een standaard aanvraagformulier en de checklist (zie bijlage 11).</p>	<p>De tekst Buitenlandse keuzestage is vervangen door: 'Een geïndividualiseerde keuzestage kan ook plaatsvinden in het buitenland, mits vooraf goedgekeurd door de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS), door middel van aanpassing van het opleidingsschema in MijnRGS met accordering door opleider en RGS.'</p>
<p>Pag. 19 - 3.4 Enkelvoudige en meervoudige differentiaties</p> <p>(...) Afhankelijk van de individuele leerdoelen en ontwikkeling kan de aios ook tijdens de differentiatiefase in niet-academische opleidingsklinieken een stage volgen, mits deze erkend is. Afstemming over de stage indeling gebeurt in nauwe samenspraak met de aios, de academische en regionale opleiders.</p> <p>Een belangrijk leerdoel in de laatste twee jaar van de opleiding is het leren superviseren. Dit kan plaatsvinden op een klinische afdeling (differentiant superviseert aios) en/of in de vorm van tussenachterwacht. Om de groei en ontwikkeling van de differentianten te volgen en te toetsen, is een overkoepelende EPA Supervisie ontwikkeld (zie bijlage 12b). Deze EPA is verplicht gesteld voor alle aios ongeacht de differentiatie.</p>	<p>De tekst in de linker kolom is vervangen door: 'Afhankelijk van de individuele leerdoelen en ontwikkeling kan de aios ook tijdens de differentiatiefase in niet-universitaire opleidingsklinieken een stage volgen, mits deze erkend is. Deze stage kan aan het einde van de opleiding plaatsvinden en een stage 'Algemene interne geneeskunde' zijn, indien de competenties binnen de enkelvoudige differentiatie inmiddels behaald zijn. Ook kan de stage binnen de enkelvoudige differentiatie worden gevolgd (ED-stage). Afstemming over de wenselijkheid en invulling van deze stage gebeurt in nauwe samenspraak tussen de aios, de universitaire opleider en de (beoogd) regionale stagehouder en wordt daarbij afgestemd op de leerdoelen van de specifieke aios. Tijdens de stage binnen een enkelvoudige differentiatie wordt de aios begeleid door een in de enkelvoudige differentiatie geregistreerde internist. Desgewenst voorziet de stage in een terugkomdag in de universitaire opleidingskliniek voor aanvullende werkzaamheden of onderwijsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld het zelf kunnen vervolgen van de verwezen patiënten uit de niet-universitaire kliniek. Tijdens de facultatieve niet-universitaire stage dient de aios een breed palet aan algemene of, ingeval van een ED-stage, ED-specifieke ziektebeelden te zien. Daarnaast participeert de aios in alle klinische en poliklinische activiteiten, zoals rapporten en MDO's. Een belangrijk leerdoel in de laatste twee jaar van de opleiding is het leren superviseren. Zowel bij een stage 'Algemene interne geneeskunde' als bij een ED-stage sterkt deze supervisie zich bij over een breed palet, van bijvoorbeeld paramedici tot het superviseren van jongerejaars aios Interne geneeskunde. Supervisie kan plaatsvinden op een klinische afdeling, de polikliniek, bij consulten, op de SEH en/of in de vorm van tussenachterwacht. Om de groei</p>

Bijlage 1 Overzicht wijzigingen LOP IG 2019

	<p>en ontwikkeling van supervisievaardigheden te volgen en te toetsen, is een overkoepelende EPA Supervisie ontwikkeld (zie bijlage 12b).'</p>
<p>Pag. 20 - 3.4.1. Acute geneeskunde</p> <p>De volgende EPA's dienen te worden behaald voor zowel de enkelvoudige als de meervoudige differentiatie Acute geneeskunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opvang patiënt met sepsis; • Patiënt met ABCDE instabiliteit; • Coördinatie van patiënten in de acute zorg keten. 	<p>De tekst in de linker kolom is vervangen door: 'De volgende EPA's dienen te worden behaald voor de enkelvoudige differentiatie Acute geneeskunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opvang patiënt met sepsis; • Patiënt met ABCDE instabiliteit; • Coördinatie van patiënten in de acute zorgketen; • Point-of-care echografie. <p>De volgende EPA's dienen te worden behaald voor de meervoudige differentiatie Acute geneeskunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opvang patiënt met sepsis; • Patiënt met ABCDE instabiliteit; • Coördinatie van patiënten in de acute zorgketen; • Point-of-care echografie.'
<p>Hfd 5</p>	
<p>Pag. 30 - 5.3 Persoonlijk leiderschap</p> <p>Tijdens de opleiding komt er veel op een aios af. Naast de individuele patiëntenzorg en opleidingsactiviteiten bestaat er ook een privéleven. Hoe houd je deze elementen in balans? Hoe deel je je tijd zorgvuldig en efficiënt in? Hoe ontwikkel je een eigen toekomstvisie: Dit zijn allemaal vragen die te maken hebben met persoonlijk leiderschap. Leiderschap wordt vaak gezien als iets voor managers of leidinggevenden, maar iedereen doet in enige mate aan persoonlijk leiderschap. Het gaat erom hoe je je leven indeelt en hoe je er de regie over houdt. Het is belangrijk dat de aios weet waar zijn grenzen liggen, waarin hij uitblinkt en wat voor toekomst hij voor ogen heeft. Door steeds op deze kernwaarden terug te komen bij het maken van keuzes, is de kans op problemen (zoals een burn-out) een stuk kleiner. Er zijn verschillende manieren om persoonlijk leiderschap een plek te geven in de opleiding. Gesprekken met de opleider zijn enorm waardevol, evenals intervisie en coaching. Voorbeelden zijn te vinden op www.medischevervolgopleidingen.nl. Daarnaast worden er landelijk meerdere cursussen en workshops over dit</p>	<p>De tekst in de linker kolom is vervangen door: 'In het dagelijks leven van de medische professional kan het moeilijk zijn om ruimte te vinden voor persoonlijke reflectie. Echter, de aard en omvang van het werk en de opleiding, en de impact ervan op het dagelijks leven maken individuele begeleiding van een aios door een professional zinvol. Naast gesprekken met de opleider, een mentor, en/of intervisie, kan ook coaching aanvullende waarde hebben. Recent onderzoek naar het effect van coaching op aios en medisch specialisten toonde aan dat het positief bijdraagt aan gevoel van autonomie en verbetering van persoonlijke hulpbronnen die relevant zijn voor motivatie en gezondheid, zoals flexibiliteit, stressscoping en veerkracht¹. Een en ander versterkt de persoonlijke en professionele ontwikkeling, bewustwording van kansen in de carrière, het vaker bereiken van de gestelde doelen en optimale duurzame inzetbaarheid. Tijdens de opleiding wordt aan elke aios verplicht een vorm van persoonlijke ontwikkeling aangeboden, zoals bv, maar niet gelimiteerd tot, coaching. Dit moet in ieder geval voldoen aan onderstaande condities:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Individuele karakter • Onafhankelijke begeleider / gesprekspartner / coach • Begeleider / coach bij voorkeur met kennis van de medische

Bijlage 1 Overzicht wijzigingen LOP IG 2019

<p>thema aangeboden. Persoonlijk leiderschap is onderdeel van de competentie professionaliteit. Iedere aios is verantwoordelijk voor adequate zelfzorg en zelfmanagement, waardoor hij in balans is en daarmee verantwoord patiëntenzorg kan leveren.</p>	<p>wereld en ervaring in het begeleiden / coachen van arts-assistenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initiële bekostiging vanuit het opleidingsbudget • Ruimte dit zodanig met de werktijden af te stemmen, dat een volwaardige (coach-) sessie gevolgd kan worden. • Bij voorkeur centraal georganiseerd vanuit COC <p>1. Solms L, van Vianen AEM, Theeboom T on behalf of the Challenge & Support Research Network, et al. Keep the fire burning: a survey study on the role of personal resources for work engagement and burnout in medical residents and specialists in the Netherlands. <i>BMJ Open</i> 2019;9:e031053. doi: 10.1136/bmjopen-2019-031053'</p>
Hfd 6	
<p>Pag. 31 6.1 Onderwijs en verplichte onderwijsmomenten</p>	<p>'6.1 Verplicht lokaal onderwijs en verplichte opleidingsmomenten' is gewijzigd in: '6.1 Lokaal onderwijs en verplichte opleidingsmomenten'</p> <p>Achter de zin 'Uiteraard heeft de aios hier ook veel leermomenten.' is de volgende tekst toegevoegd: 'Onderwijs kan gegeven worden door aios zelf, maar het geven van onderwijs door leden van het opleidingsteam wordt eveneens aanbevolen. Dit kan in verplichte besprekingen zoals richtlijnbesprekingen (zie 6.1.8), ROIG-onderwijs (zie 6.1.10), of in aanvullend gepland onderwijs, bijvoorbeeld thema-georiënteerd onderwijs.'</p>
Hfd 7	
<p>Pag. 35 7.1.2 Verplichte voortgangsgesprekken en geschiktheidsbeoordeling (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het laatste gesprek in elk opleidingsjaar is tegelijkertijd een geschiktheidsbeoordeling. 	<p>Achter de zin 'Het laatste gesprek in elk opleidingsjaar is tegelijkertijd een geschiktheidsbeoordeling.' is de volgende zin toegevoegd: 'Tijdens de verdiepingsfase vindt dit gesprek plaats met de hoofdopleider.'</p>
Hfd 8	
<p>Pag. 39 8.1 Kwaliteitsverbetering van de opleiding – de PDCA verbetercyclus</p>	<p>Onderaan paragraaf 8.1 is een nieuwe alinea toegevoegd: 'In de handreiking Opleidingsvergadering (zie bijlage 11) staat beschreven hoe kan worden omgegaan met de vanuit het Kaderbesluit verplichte opleidingsvergadering die vier keer per jaar moet worden gehouden door de leden van de opleidingsgroep met aios. Tijdens deze vergadering worden opleidingszaken besproken, met als oogmerk de kwaliteit van de opleiding in de opleidingsinstelling te bevorderen en te bewaken.'</p>

Bijlage 1 Overzicht wijzigingen LOP IG 2019

<p>Pag. 40 - 8.3 Opleidingskwaliteiten van de opleidingsgroep: Docentprofessionalisering</p> <p>De eisen van het Concilium Medicinae Internae voor een nieuwe (plaatsvervangend) opleider op gebied van de competentie docentprofessionalisering zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft de cursus 'Teach the Teachers' (of een vergelijkbare cursus) gevolgd. Deze cursus omvat als onderwerpen in elk geval constructieve feedback en het afnemen van toetsen. • Volgt minimaal 8 uur per jaar (na-)scholing op gebied van medisch onderwijs en opleiding. Dit betreft cursussen en/of congressen zoals de jaarlijkse Landelijke Opleidingsdag Interne geneeskunde (LOIG) en congressen/bijeenkomsten georganiseerd door bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Nederlandse Vereniging van Medisch Onderwijs (NVMO) • Modernisering Medische Vervolgopleiding (MMV) • International Conference on Residency Education(ICRE) • Association for Medical Education in Europe(AMEE) <p>Voor deze activiteiten worden accreditatiepunten gegeven. Als bij de aanvraag van een nieuwe (waarnemend) opleider de competentie docentprofessionalisering onvoldoende is ontwikkeld, vraagt de Plenaire Visitatie Commissie (PVC) eerst naar een voorstel om deze competentie te ontwikkelen. Dit voorstel wordt door de PVC worden besproken en getoetst, alvorens de aanvraag goed te keuren.</p>	<p>De tekst in de linker kolom is vervangen door: 'De eisen van het Concilium Medicinae Internae voor een nieuwe (plaatsvervangend) opleider op gebied van de competentie docentprofessionalisering en de opleidingsgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle leden van de opleidingsgroep (dus 100%) moeten 1x in de vijf jaar minimaal een cursus Teach the Teacher volgen; ook een module van Teach the Teacher of een soortgelijke cursus volstaat. Deze cursus heeft in elk geval als onderwerp constructieve feedback. • Daarnaast moeten de opleiders, plaatsvervangend opleiders en differentiatieopleiders jaarlijks (na-)scholing volgen op het gebied van medisch onderwijs en opleiding zoals blijkt uit gevolgde cursussen en/of congresbezoek zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse landelijke opleidingsdag interne geneeskunde (LOIG) en congressen dan wel bijeenkomsten georganiseerd door de: <ul style="list-style-type: none"> • Nederlandse Vereniging van Medisch Onderwijs • Modernisering Medische Vervolgopleiding (MMV) • International Conference on Residency Education (ICRE) • Association for Medical Education in Europe (AMEE) etc. • Overzicht docentprofessionalisering moet beschikbaar zijn. • Indien bij de aanvraag van een nieuwe (plaatsvervangend) opleider de competentie docentprofessionalisering onvoldoende is ontwikkeld, zal door de Plenaire Visitatie Commissie (PVC) worden gevraagd om (voor goedkeuring) te komen met een voorstel om deze competentie te ontwikkelen. Dit voorstel zal door de PVC worden besproken en getoetst alvorens tot goedkeuring kan worden overgegaan.'
Deel 2 Bijlagen	
<p>Bijlage 2 EPA's Interne geneeskunde verplicht voor alle aios pag. 20 - Oudere patiënten De aios kan een Comprehensive Geriatric Assessment (CGA) verrichten.</p>	<p>De zin in de linker kolom is vervangen door: 'De aios heeft kennis genomen van de inhoud van het Comprehensive Geriatric Assessment (CGA) en werkt volgens het biopsychosociaal model.'</p>
<p>Bijlage 2 EPA's Interne geneeskunde verplicht voor alle aios pag. 29 – In te zetten instrumenten - Facultatief Met goed gevolg cursus FCCS doorlopen</p>	<p>De zin in de linker kolom is verwijderd.</p>
<p>Bijlage 5 Matrix Vaardigheden pag. 4</p>	

Bijlage 1 Overzicht wijzigingen LOP IG 2019

De regel Echografie + punctie schildklier	De regel in de linker kolom is verwijderd.
Bijlage 8 Longitudinale leerlijn Ouderengeneeskunde pag. 3 – Leerdoelen Operationaliseren van de begrippen vitaliteit, kwetsbaarheid en veerkracht en het hierbij gebruikmaken van het Comprehensive Geriatric Assessment (CGA) wordt	De zin in de linker kolom is vervangen door: 'Heeft kennis genomen van het Comprehensive Geriatric Assessment (CGA) en is in staat de begrippen vitaliteit, kwetsbaarheid en veerkracht in zijn/haar werk te operationaliseren.'
Bijlage 8 Longitudinale leerlijn Ouderengeneeskunde pag. 4 bovenaan onder de kop Leerdoelen In staat zijn tot consultatieve behandeling (waaronder het delier) en begeleiding van oudere patiënten van opname tot ontslag.	De zin in de linker kolom is vervangen door: 'In staat zijn tot consultatieve behandeling en begeleiding van oudere patiënten van opname tot ontslag. Hierbij verdient met name het leren herkennen van symptomen en oorzaken van delier aandacht.'
Bijlage 8 Longitudinale leerlijn Ouderengeneeskunde pag. 4 – Vaardigheden uitvoeren en beoordelen CGA	De zin in de linker kolom is vervangen door: 'kan werken volgens het biopsychosociaal model met aandacht voor de somatische, psychische, sociale en functionele as bij (kwetsbare) oudere patiënten'
Bijlage 11 Buitenlandstage	Is vervangen door de Handreiking Opleidingsvergadering .
Bijlage 12 Bijlage 12b pag. 9 Acute geneeskunde – enkelvoudige differentiatie Bijlage 12b pag.11 Acute geneeskunde – meervoudige differentiatie Bijlage 12b EPA's en KPB's Acute geneeskunde	De EPA Point-of-care echografie is toegevoegd De EPA Point-of-care echografie is toegevoegd Tussen pag. 20 en pag. 21 van bijlage 12 is de EPA en KPB Point-of-care echografie (ED en MD) toegevoegd.
Bijlage 14 Handreiking individualisering (verkorting) van de opleiding	Bijlage 14 is geactualiseerd.